

Veel groen, een en al heuvels, witgepleisterde vakwerkhuizen, wegekruizen en kapelletjes, hellingbossen, groeves, boomgaarden, klaterende beekjes en zacht golvende dalen: Zuid-Limburg is Nederlands eigen stukje buitenland. Hooggelegen boven de Maas geeft het Savelsbos, ten zuiden van Maastricht, de mooiste uitzichten prijs.

Maar het heeft méér in petto: overal in het bos liggen de sporen van een geschiedenis die duizenden jaren teruggaat.

De route

Start: Parkeerplaats van café 't Vroendel, Keerderweg 1, 6247 AS Gronsveld (LI).

Lengte: ca. 10 km.

1. Riesenberg

De traag stromende Maas van nu is niet te vergelijken met de woeste rivier die miljoenen jaren geleden brede dalen in het Limburgse landschap uitsleet. Er ontstonden hellingen waarvan men later merkte dat ze veel te steil waren om te kunnen bewerken. Bij het aanleggen van landbouwgronden werd de begroeiing op de hellingen daarom met rust gelaten en bleven de hellingbossen, zoals het Savelsbos, grotendeels gespaard.

Vanaf de P-plaats RA, volg de verharde weg tot de Y-splitsing: hier rechts aanhouden. Na 150 m weg van rechts negeren. Ca. 50 m na deze weg rechts bij splitsing rechts aanhouden. Slagboom passeren en omhoog lopen. Rechts om het oude boswachtershuis De Beuk heen en klaphek passeren. Pas op met de steile helling aan de rechterkant! U staat nu op de Riesenberg. In de Romeinse tijd werd in Limburg op grote schaal wijn geteeld. Zo is Riesenberg een verbastering van Wiegersberg, wat wijngaardberg betekent. Links ligt een voormalige kalksteengroeve.

2. Holle weg

Verderop opnieuw een klaphek passeren. Doorlopen langs kalksteenwand aan de linkerkant. Dit pad volgen, schuin rechts naar

beneden en met alle slingers mee.

U komt nu uit op een holle weg, zoals alle holle wegen in Zuid-Limburg ontstaan door naar beneden stromend smelt- of regenwater. Na een winter met veel sneeuw veranderden de onverharde, smalle weggetjes in de hellingbossen in kleine riviertjes. Het snelstromende water spoelde stenen weg en nam planten en takken mee naar beneden. De grubben werden vaak door de bewoners als pad gebruikt omdat ze altijd de kortste verbinding tussen plateau en dal vormden. Het is goed te zien dat regen- en smeltwater deze weg nog steeds verbreedt en verdiept. Na een flinke regenbui kan deze weg nog altijd binnen tien minuten in een snelstromend riviertje veranderen.

Bij de holle weg links aanhouden tot de kruising met de Dorrenweg. De kruising schuin oversteken (links staat een bankje). Na het poortje RA door het weiland, de bosrand volgen. Na 100 meter door een poortje en bospad in. De helling op, via trappen op T-splitsing RA. Verderop, bij samenvoeging van dit pad met een pad van rechts, opnieuw RA.

3. Trichterberggroeve

Halverwege dit korte doodlopende pad staat een bankje met een schitterend vergezicht over het Maasdal. Aan de overkant ziet u de Riesenberg en De Beuk op de Wijngaardsberg. Helemaal links staat de kerk van Gronsveld met z'n typische scheve toren. Daar achter ligt de Sint Pietersberg. Loop een klein stukje terug en houd op de splitsing rechts aan. Bij boslaan met markante beuken recht oversteken en de helling weer op. Blijf dit pad, met een bocht naar links, volgen. Op de T-splitsing RA, een holle weg in. Na 40 m LA, tussen twee steile wanden door.

Aan het eind van de wand aan de rechterkant is een kleine groeve waar nog sporen van uitgehakte blokken zichtbaar zijn. U staat nu op de binnenplaats van de voormalige kalksteenwinning Trichterberggroeve. Op het informatiebord kunt u meer lezen over de geschiedenis van deze groeve.

4. Grind en graven

Loop terug naar de holle weg en ga LA. De Eckelraderweg recht oversteken. Let op voor fietsers die met hoge snelheid van links het fietspad afkomen! Loop het bos weer in. Na ca. 100 m, bij bankje, RA. Steeds rechts aanhouden en via mooie holle weg afdalen. Onderaan, op de T-splitsing, LA. Vervolg deze weg tussen de twee steilwandjes door. Hogerop aan de linkerkant is de ingang naar een grindgroeve. Terug naar de weg en LA. Bij de kruising aan de bosrand RA. Na 25 meter is aan de rechterhand een van de zes grafheuvels te zien die rond deze kruising lagen. Deze prehistorische grafheuvel is een aantal jaren geleden gereconstrueerd.

5. Zure Dries

Weg vervolgen, bij bankje met bocht mee naar links. Na ca. 100 m, op de splitsing, RA. Links aanhouden. Hier komt u uit bij een kalkgrasland met de naam Zure Dries.

Rechts van de Zure Dries ziet u een zogenoemd middenbos: een bos waarin een deel van de bomen mag uitgroeien tot grote, oude bomen maar waar het grootste deel als hakhout wordt geëxploiteerd. Door deze vorm van beheer krijgen zeldzame en kwetsbare bodembedekkende planten die van open bos houden hier meer overlevingskansen.

Doorlopen en bij de volgende splitsing rechts aanhouden. U loopt nu bovenlangs een diepe grubbe, de Scheggelder Grub. Verderop passeert u de brug over de Scheggelder Grub. De weg aan de andere zijde vervolgen, u loopt nu parallel aan de grubbe. Bij picknickplaats en bij splitsing rechts aanhouden. Bij de volgende splitsing, nog ruim voor de slagboom, LA de helling op. Rechtdoor, twee wegen van links negeren. Bij een splitsing, waar de weg scherp naar rechts afdraait RD.

6. Vuursteenmijn

Bij de volgende splitsing (na 30 m) LA, de helling op. Bij de bosrand rechts aanhouden, u komt uit bij de Henkeput.

Rond 1886 werden in deze twaalf meter diepe put veel botresten gevonden van mensen en dieren als paarden, koeien, herten, honden en vossen. Hoe en waarom deze botten hier zijn terecht-

gekomen, is nog altijd onduidelijk.

Deze mysterieuze plek vóór langs passeren. De weg gaat steil naar beneden en sluit aan op een pad. Hier links aanhouden. U bereikt de bosrand met aan de linkerkant de Schone Grub. Hier LA. Blijf het hoofdpad volgen langs de bosrand. Opnieuw het bos in. Bovenaan, op de eerste splitsing rechtdoor. Op de volgende splitsing RA, zo komt u uit bij de verkenningsgang van de prehistorische vuursteenmijnen. In de jaren '60 werd deze gang aangelegd om de mijnen te kunnen onderzoeken.

7. Hoofdburcht

Vanaf deze open plek weer terug naar de splitsing. Hier LA en na 50 m weer LA. Weg verder volgen, bij T-splitsing met bank en slagboom RA. Bij volgende splitsing (na 50 m) rechts aanhouden, de helling af. Na 250 m scherpe bocht naar rechts. U loopt hier door een holle weg met verderop, aan weerszijden, een imposante hoofdburcht van de das. Verlaat het bos, bij de kruising RA (Voerenweg). RD Rijckholt in, langs het klooster van de Zusters onder de Bogen, langs een kruisbeeld onder een grote eik en een bidkapel. Weg blijven volgen, op T-splitsing met Eckelraderweg in Gronsveld LA en eerste RA, terug naar het startpunt.

Tips van de boswachter

Boswachter Huub van Proemeran: "Het is moeilijk voor te stellen, maar Zuid-Limburg heeft verschillende keren de bodem van een zee gevormd. Gedurende miljoenen jaren zakten de resten van maashagedissen, haaien, roggen, koralen en schelpdieren naar de bodem waar door hun skeletten een metersdikke kalklaag ontstond. De zeebodem van toen is de mergellaag van nu. In het verleden werd de mergel op grote schaal gewonnen in onderaardse groeven. Maar veel eerder nog, omstreeks 4000 voor Christus, werd in het Savelsbos al op grote schaal vuursteen gewonnen. Diep verborgen in het bos ligt een voor Europa uniek monument: een vuursteenmijn waar ruwe vuursteen werd gedolven en bewerkt tot gebruiksvoorwerpen. Na ontdekking van de mijn bleken onze prehistorische voorouders naar schatting tweeduizend

ondergrondse schachten te hebben gegraven, die onderling werden verbonden door mijngangen. De diepste lagen zestien meter onder de grond. Generatie na generatie werkten de mijnwerkers zich hier in het zweet om vuursteenknollen boven de grond te halen en er werktuigen van te maken. Nu is het weer doodstil op de helling. Dankzij de kalkrijke bodem groeien hier amandelwolfsmelk, bosanemoon en daslook. In het voorjaar verandert de bloeiende daslook de bosbodem enkele weken lang in één groot wit tapijt. De overheersende uiengeur van het plantje vult dan het bos. Ook wijngaardslakken leven graag op een kalkrijke bodem. Deze grootste slak van Nederland - zijn huisje kan bijna vijf centimeter groot worden - zit het liefst op een vochtige plaats langs de bosrand of beweegt zich traag onder de struiken door. Als het hem te koud wordt, verbergt hij zich in een verlaten muizenholletje of graaft hij zich in de grond in. In een 'slakkengangetje' graaft hij net zo lang tot hij een paar decimeter onder de grond zit. Veilig verborgen kan hij dan de Nederlandse winter overleven."

- In het Zuid-Limburgse heuvelland hebt u stevige schoenen nodig.
- Honden mogen meewandelen in het Savelsbos, mits aangelijnd.
- Het Savelsbos staat op Staatsbosbeheerkaart nr. 32 (Zuid-Limburg). Deze kaart geeft een goed beeld van de natuur en de recreatiemogelijkheden in deze streek. Te koop bij de VVV's of via de website van Staatsbosbeheer.
- In Gronsveld zijn verschillende horecagelegenheden, bijvoorbeeld restaurant De Grenedeer en café 't Vroendel (voor een klein hapje vanaf 16 uur). Onderweg, tegen het eind van de route, komt u langs Eetcafé Riekelt (alle dagen vanaf 11 uur open, zondag vanaf 10 uur).
- Wilt u in de buurt overnachten dan is B&B Dassen een goed adres. Holegracht 1a, 6247 BS Gronsveld, T 043-408 4402, www.bedandbreakfast.nl.
- In Zuid-Limburg verhuurt Staatsbosbeheer twee Buitenlevenwoningen, voormalige boswachterswoningen die zijn omgebouwd tot zeer comfortabele vakantieverblijven. In het

Gerendal (ca. 10 km van het Savelsbos) ligt Hoeve Gerendal (8-10 personen), in de boswachterij Vaals (op ca. 20 km afstand) het natuurstenen vakantiehuis Der Vielenderbosch (4 pers.). Informatie via www.staatsbosbeheer.nl/buitenleven of T 030-697 7749.

- Van april t/m september kunt u mee op excursie in de Vuursteenmijn. Inlichtingen en aanmelden bij VVV Zuid-Limburg, T 0900-555 9798. Groepen kunnen een afspraak maken via Staatsbosbeheer, T 043-459 2469. Meer informatie en een filmpje over de vuursteenmijn zijn te vinden op www.staatsbosbeheer.nl/reisdoordetijd.
- Het Natuurhistorisch Museum Maastricht geeft een mooi beeld van de natuur in Zuid-Limburg. Het museum ligt in een van de meest sfeervolle stukjes van de historische stad. De Bosquetplein 7, 6211 KJ Maastricht, T 043-350 5490, www.nhmmaastricht.nl.

Bereikbaarheid

- **Per openbaar vervoer:** vanaf NS-station Maastricht lijn 57 richting Gulpen. Uitstappen op de Kampweg ter hoogte van de school Porta Mosana. De weg oversteken en Keerderweg inlopen (50 m tot startpunt). Inlichtingen: OV-reisinformatie, T 0900-92 92 of www.9292ov.nl.
- **Per auto:** Via de A2 afslag 56 richting Gronsveld. Na 350 m LA richting Gronsveld, na ca. 500 m 1e afslag op de rotonde (Rijksweg). Na 200 m schuin LA (Kampweg), na 450 m LA (Keerderweg). Rechts parkeren bij café 't Vroendel.

